

MUHAMMAD YUSUF IJODINING BADIY TAHLILI

*Umirova Mohinur Mirzo qizi**Shahrisabz davlat pedagogika instituti**Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 2-bosqich talabasi*

Annotatsiya: Muallif ushbu maqolada O'zbekiston xalq shoiri Muhammad Yusufning ijodini badiiy jihatdan tahlil qiladi .

Kalit so'zlar: Vatan, ona, she'r, muhabbat, sog'inch.

Adabiyotimiz osmonida yo'lchi yulduzdek porlagan shoir Muhammad Yusufning ijodi o'ziga xos o'ringa ega. Bir so'z bilan aytganda Muhammad Yusufni ona vatan kuychisi desak mubolag'a bo'lmaydi. Muhammad Yusuf she'rlarida vatan madhi, ona madhi go'zal o'xshatishlar bilan tasvirlanadi. Shoir ijodida so'zga bo'lgan mehr, she'riyatga bo'lgan muhabbat ufurib turadi. Uning she'rlarida insoniyatga aloqador ezgu xislatlar, savob amallar yuqori darajada ulug'lanadi. Shuningdek shoir she'rlarida insonni hayotda faollikka , uyg'oqlikka undovchi misralar ham talaygina . Bir she'rida shunday satrlar bor .

Mudroq bosgan dilim ,
Aytaman bir sir ,
Tangri uyquni -da ,
Pallada tortar ,
Uyqu – ham
Nasiyaga berilgan umr,
Uyqung ortgan sayin ,
Qarzing ham ortar .

Har bir inson hayotda ham ruhan , ham jismonan hamisha uyg'oq bo'lishi lozimligi she'rdan aks etgan . "Uyqu - ham , nasiyaga berilgan umr" quyidagi jummalarga e'tibor bersak , uyquni nasiya tariqasida berilgan umrga qiyoslash go'zal o'xshatish hisoblanadi . She'rning har bir misrasida olam -olam ma'no bor . Shoir demoqchi -ki agar inson qimmatbaho vaqtini , oltindan -da qimmat umrini bekorchilikda va tayinli maqsadsiz o'tkazsa , u yuqori natijalarga erisholmasligi , orqaga ketishda davom etishi mumkin . Shoir ushbu she'ri orqali barchani uyg'oqlikka da'vat etadi . Muhammad Yusufning "Vatanim " nomli she'ri shoir ijodida o'ziga xos o'ringa ega. Ushbu she'r san'atkorlarimiz tomonidan ham go'zal tarzda ijro etilgan . Muhammad Yusufning "Vatanim" she'rida uzoq o'tmishdagi tarix ham gavdalantiriladi . Ajdodlarimizning ozodlik uchun , yurt tinchligi uchun ko'rsatgan jasoratlari , tantanavor ruhda ulug'lanadi .

Kim Qashqarni qildi makon ,

Kim Enasoy tomonda,
Jaloliddin -Qurdistonda ,
Boburing - Hindistonda
Bu qanday yuz qarolig' deb ,
Yotarlari zimistonda ,
Tarqab ketgan to'qson olti,
Urug'imsan Vatanim

Vatan uchun jonini fido qilgan bobolarimiz , hamisha qalblarda mangu yashaydi . Muhammad Yusufning ushbu she'ri kishini ona vatanini yanada sevishga , ardoqlashga undaydi .Shoir she'rlarida so'z qo'llash mahorati , noodatiy o'zgachalik yaqqol sezilib turadi . Muhammad Yusufning "Vatanim " she'rida vatanga muhabbat hissi juda sodda va samimiy ifoda etilgan .Shoir o'z ona vatanida o'zgacha mehrni his qiladi .Vatan mehrini , oftobning nurlaridan -da iliq deb hisoblaydi.Vatanni shoxlari osmonga tegib turgan chinorga qiyoslaydi . Bilamizki "Shoxlari osmonga tegib turgan chinor " yer yuzida mavjud emas .Lekin shoir she'rda go'zal o'xshatishni mahorat bilan qo'llagan .

Muhammad Yusufning " Onaizor " nomli she'ri ham tahsinga sazovordir .Shoir ushbu she'rida onalarni madh etadi .Mazkur she'rda ta'sirchanlik juda yuqori .Kishi she'rni o'qiganida beixtiyor ko'zlarida yosh qalqiydi.Onalarimiz ko'z o'ngimizda namoyon bo'ladi.

Tonar bo'lsa qo'limdagi tor dunyo,
Uch kun o'tmay , unutgay do'st yor dunyo ,
Yer-u ko'kni titratib zor -zor dunyo ,
Onam yig'lar , onam yig'lar , onam - u .

She'r 11 bo'g'inlik tizimda yozilgan ."Tor " , " do'st-yor" , "zor-zor" so'zlari qofiya vazifasini bajargan .Go'zal o'xshatishlar natijasida she'r yanada go'zallashgan .She'rda do'st-yorlar ham kun kelib seni unutishi , seni tashlab ketishi mumkinligi aytiladi .Lekin ona , hech qachon bolasini yolg'izlatmaydi .Og'ir kunlarida ham unga dalda bo'ladi .Shoir yana quyidagi misralarni ham keltiradi .
Qolar bo'lsam bir kun axir tildan ham.

Onam yig'lar onam yig'lar onam - u .

-ki yillar o'tib sizni insonlar unutishi mumkin , lekin birgina onangiz sizni har damda eslaydi . Qiyinchiliklarga duch kelganingizda ham , faqatgina onangiz sizga tirgak bo'ladi . Muhammad Yusufning "Onamga xat" deb nomlangan she'ri ham shoir ijodida o'ziga xos o'ringa ega.Ushbu she'rdan quyidagi parchani keltirsak :

Boshimdan o'tgani ko'kka ham ayon ,
Yulduzlar qiqirlab kular oqbadan ,
Men -zangor yaylovda olis , bepayon ,
Uyuridan ajrab qolgan qulunman .

Shoir demoqchi

She'rdagi misralarga e'tibor bersak , shoirning musofirlikda boshidan kechirganlari , nafis o'xshatishlar vositasida aks ettirilgan. Shoir o'zini "Bepayon yaylovda uyuridan ajrab qolgan qulunga " qiyoslaydi .O'zi tug'ilib o'sgan qishlog'ini , keng dalalarini qumsayveradi . Darhaqiqat, har bir inson o'zi tug'ilib o'sgan makonini , qadrdon go'shasini dunyolarga alishmaydi . Muhammad Yusufning ushbu she'rinda soginch hissi aks etgan desak adashmagan bo'lamiz . Shoir o'zida his qilgan barcha tuyg'ularni , onasiga maktub tarzda bayon etadi .

Muhammad Yusuf ijodi haqida soatlab gapirsak ham nihoyasiga yetolmaymiz . Har bir she'ri o'zgacha tarzda yozilgan. She'rdagi boy ma'no , go'zal o'xshatishlar kishini hayratlantiradi . Muhammad Yusuf ijodi adabiyotimizda yuksak o'ringa ega .Shoir so'z qo'llashda , nihoyatda ehtiyotkorlik bilan yondashadi . Shoir Muhammad Yusuf she'rlari o'zbek xalqi qalbiga abadiy muhrlangan desak adashmagan bo'lamiz.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Muhammad Yusuf she'riy to'plamlari